

Brussel, 19 november 2018
(OR. en)

13991/18

CFSP/PESC 1021
DEVGEN 186
CLIMA 203
COPS 417
ENV 729
ONU 96
RELEX 942

RESULTAAT BESPREKINGEN

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	de delegaties
Betreft:	Waterdiplomatie - Conclusies van de Raad (19 november 2018)

Voor de delegaties gaan hierbij de conclusies van de Raad over waterdiplomatie, aangenomen tijdens de 3652e zitting van de Raad, van 19 november 2018.

CONCLUSIES VAN DE RAAD OVER WATERDIPLOMATIE

DE RAAD heeft de volgende conclusies aangenomen:

INLEIDING

1. Water is voor de mens een basisvoorwaarde om te overleven en zijn waardigheid te behouden, en een fundament voor de veerkracht van samenlevingen en het milieu. Water is van vitaal belang voor de voeding en de gezondheid van de mens, en is essentieel voor het beheer van ecosystemen, de landbouw, energie en veiligheid op de hele planeet. Duurzame toegang tot veilig water en sanitaire voorzieningen waarborgen, duurzaam waterbeheer verwezenlijken, schaarste voorkomen en overstromingen beperken zijn belangrijke mondiale uitdagingen in de 21e eeuw, een eeuw waarin de wereld wordt geconfronteerd met een toename van de bevolking en steeds meer de gevolgen van de klimaatverandering ondervindt. Aangezien de meeste mondiale zoetwatervoorraden zich over de grenzen heen uitstrekken, is het duurzame en effectieve beheer ervan een internationale kwestie waarmee ook subnationale, bilaterale, regionale of multilaterale niveaus zijn gemoeid.
2. Spanningen en conflicten inzake toegang tot en gebruik van water blijven toenemen, waarbij watergerelateerde conflicten binnen landen ook grensoverschrijdende gevolgen hebben, aangezien de beschikbaarheid en de kwaliteit van de mondiale watervoorraden en ecosystemen verslechteren en de dreiging van waterschaarste groter wordt. Waterschaarste kan de vrede en veiligheid aantasten, en watergerelateerde risico's kunnen zware menselijke en economische kosten met zich brengen. Dat alles kan rechtstreekse gevolgen hebben voor de EU, onder meer in de vorm van migratiestromen.
3. Samenwerking rond water op alle niveaus is in dit verband belangrijker dan ooit. Conform de integrale EU-strategie en het verslag van het panel op hoog niveau voor water en het mondiaal panel op hoog niveau voor water en vrede, is politiek engagement op hoog niveau nodig om ervoor te zorgen dat gedeelde wateren geen of minder aanleiding tot conflict kunnen geven en om vrede en stabiliteit te bevorderen.

4. De watergerelateerde gevolgen van de klimaatverandering moeten worden aangepakt, onder meer door het tot stand brengen van synergieën tussen waterdiplomatie en klimaatdiplomatie, zoals vermeld in de conclusies van de Raad over klimaatdiplomatie van 26 februari 2018.

WATER EN VEILIGHEID, STABILITEIT EN CONFLICTPREVENTIE

5. De Raad besluit dat de EU meer zal inzetten op waterdiplomatie als een middel voor vrede, veiligheid en stabiliteit. De waterdiplomatie van de EU moet erop gericht zijn conflicten te voorkomen, in te perken en op te lossen, bij te dragen tot een billijk, duurzaam en geïntegreerd beheer van watervoorraden van bron tot zee, en de weerbaarheid tegen de gevolgen van de klimaatverandering voor water te vergroten. Samenwerking rond water moet worden gebruikt om regionale integratie te stimuleren en politieke onstabiliteit aan te pakken.
6. De EU veroordeelt met klem het gebruik van water als oorlogswapen: in dit verband kunnen het vernietigen van waterinfrastructuur, het verontreinigen van water of het verleggen van waterlopen om de toegang tot water te beperken of te verhinderen, schendingen van het internationaal recht vormen.
7. De EU heeft een lange traditie en positieve ervaringen op het gebied van samenwerking rond water, en zij zal initiatieven ontplooiën om haar ervaring en kennis met partnerlanden te delen, met name in preciaire situaties.
8. Op heel wat plaatsen in het Midden-Oosten en Noord-Afrika draagt de combinatie van terugkerende droogtecycli, waterschaarste en slechte waterkwaliteit, gewapende conflicten, gedwongen verplaatsing, slecht waterbeheer en een zwakke werking van de instellingen ertoe bij dat de omvang van de watercrisis groter wordt. In andere gevallen, zoals het Tsjaadmeerbekken of het Aralmeer, zijn de watervoorraden drastisch geslonken en zal de druk op deze voorraden allicht nog toenemen als gevolg van niet-duurzaam gebruik of de gevolgen van de klimaatverandering. De bouw van grote dammen op internationale rivieren zoals de Nijl of de Mekong kan bijdragen tot spanningen tussen de oeverstaten en de ruimere betrokken regio. De EU is bereid om op verzoek van alle partijen steun te verlenen om deze uitdagingen aan te pakken.

9. De hoge vertegenwoordiger, de Commissie en de EU-lidstaten wordt verzocht ervoor te zorgen dat bij vroegtijdige-waarschuwingssystemen voor conflictpreventie rekening wordt gehouden met de watergerelateerde veiligheidsuitdagingen, en dat de koppeling tussen vroegtijdige waarschuwing en snelle actie op alle beleidsgebieden wordt versterkt.
10. De Commissie en de lidstaten worden tevens aangemoedigd om hulp te blijven verlenen bij het toegankelijk maken van water en sanitaire voorzieningen, ook in humanitaire crises, teneinde te zorgen voor een betere paraatheid en een groter preventievermogen met als doel mensenlevens te redden, het levensonderhoud en de levensomstandigheden te verbeteren en de weerbaarheid van door rampen of conflicten getroffen bevolkingsgroepen te vergroten.

GRENSOVERSCHRIJDENDE SAMENWERKING OP WATERGEBIED, INSTELLINGEN EN BEHEER

11. Een belangrijk doel van de EU-waterdiplomatie is het zich op lange termijn inzetten voor meer coöperatieve benaderingen om de grensoverschrijdende uitdagingen in verband met water aan te pakken. De EU is bereid om in partnerschap met anderen te ijveren voor coöperatief en duurzaam waterbeheer, en daarbij regionale en internationale samenwerking te ondersteunen. In het Middellandse Zeegebied en Latijns-Amerika zijn er reeds goede voorbeelden van dergelijke samenwerking. De EU moedigt alle betrokken partijen en stakeholders aan grensoverschrijdende regelingen, met inbegrip van specifieke instellingen en commissies, te ontwikkelen en in stand te houden, en de doeltreffendheid ervan op alle niveaus te maximaliseren om politieke en economische spanningen in en tussen staten te voorkomen. Beheer, aanpassingscapaciteit en institutionele raamwerken spelen een belangrijke rol bij het voorkomen van sociale spanningen en conflicten. Samenwerking rond gedeelde watervoorraden is essentieel om te zorgen voor duurzame vrede en duurzame ontwikkeling.

12. Doeltreffende grensoverschrijdende regelingen en overeenkomsten, of het nu op mondiaal dan wel op regionaal of bilateraal niveau is, vergen de inzet en deelname van alle oever- en stroomopwaarts gelegen landen. De EU is tevens bereid een constructieve dialoog tussen betrokken partijen te ondersteunen in het kader van grote infrastructuurprojecten met grensoverschrijdende gevolgen voor de waterhoeveelheid of de waterkwaliteit. De EU herhaalt dat internationale normen inzake milieu en nucleaire veiligheid volledig in acht moeten worden genomen bij de ontwikkeling van projecten in buurlanden van de EU, die een impact hebben op grensoverschrijdende watervoorraden. De EU verwelkomt de constructieve dialoog over water- en energievraagstukken in Centraal-Azië, die reeds heeft geleid tot eerste overeenkomsten, alsmede het platform EU - Centraal-Azië voor samenwerking op milieu- en watergebied.
13. De EU zal blijven ijveren voor de toetreding tot en de uitvoering van internationale overeenkomsten inzake watersamenwerking, waaronder het Verdrag inzake de bescherming en het gebruik van grensoverschrijdende waterlopen en internationale meren (Waterverdrag van Helsinki, 1992) en het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht betreffende het gebruik van internationale waterlopen anders dan voor scheepvaart (New York, 1997). De EU is ingenomen met de wereldwijde openstelling van het Waterverdrag van Helsinki voor landen buiten de pan-Europese regio, en zal blijven voortbouwen op het positief uitdragen van dit verdrag in 2018 door nieuwe toetredingen verder te stimuleren en te ondersteunen.
14. De EU wil een geïntegreerde waterhuishouding en een effectief duurzaam en geïntegreerd waterbeheer bevorderen. Het versterken van het waterbeheer op alle niveaus is van essentieel belang voor stabiliteit op lange termijn. Daarvoor zijn adequate instellingen, betrouwbare gegevens, capaciteitsopbouw, bewustmaking en financiering nodig. Duurzaam, houdbaar en klimaatbestendig waterbeheer moet worden gestimuleerd, en er moet aandacht uitgaan naar de onderlinge verbanden tussen water, energie, voedsel, veiligheid en ecosystemen. De EU zal daartoe verder overleg blijven plegen met regionale instellingen en organisaties, nationale en lokale instanties, gemeenschappen en het maatschappelijk middenveld, onder meer door voort te bouwen op bestaande beste praktijken en initiatieven, ook van bestaande, door de EU medegefinancierde internationale centra.

**NIEMAND ACHTERLATEN - WATER IN DE AGENDA 2030 EN DE
KLIMAATOVEREENKOMST VAN PARIJS: MULTILATERAAL WERKEN**

15. Zowel in de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling als in de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering wordt gewezen op de sectoroverschrijdende rol van water en de sterke onderlinge verbanden tussen water en verschillende beleidsterreinen: veiligheid, mensenrechten, gendergelijkheid, klimaatverandering, gezondheid, voedselzekerheid, energie, de binnenvaart, bestrijding van vervuiling, biodiversiteit, woestijnvorming, bodemaantasting en de overkoepelende behoefte aan minder hulpbronintensieve groei. Het benutten van synergieën en het tot een minimum beperken van uitruil ("trade-offs") zullen de efficiënte en coherente uitvoering van beide agenda's vergemakkelijken. De EU steunt de oproep van het kader van Sendai voor rampenrisicovermindering om nieuwe en bestaande kritieke waterinfrastructuur veerkrachtiger te maken, alsmede het belang van bewustmaking en een beter begrip van watergerelateerde rampenrisico's en de impact ervan op de samenleving.
16. De EU hecht aan veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen als componenten van het mensenrecht op een passende levensstandaard. De EU erkent dat het mensenrecht op veilig drinkwater iedereen, zonder discriminatie, het recht geeft op toegang tot voldoende, veilig, aanvaardbaar, fysiek toegankelijk en betaalbaar water voor persoonlijk en huishoudelijk gebruik. De EU erkent voorts dat het mensenrecht op sanitaire voorzieningen iedereen, zonder onderscheid, op alle vlakken van het leven het recht geeft op fysieke en betaalbare toegang tot sanitaire voorzieningen die veilig, hygiënisch, betrouwbaar en sociaal en cultureel aanvaardbaar zijn, privacy bieden en waardigheid verzekeren. Als onderdeel van dit engagement zal de EU mensenrechtenactivisten die milieuvraagstukken aan de orde stellen, blijven steunen en beschermen.

17. De EU bevestigt dat zij sterk hecht aan de uitvoering van de Agenda 2030 van de VN en wijst erop dat vorderingen met doelstelling 6 (Zorgen voor de beschikbaarheid en een duurzaam beheer van water en sanitaire voorzieningen voor iedereen) essentieel zijn voor de verwezenlijking van andere duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's). Aangezien de huidige vorderingen niet volstaan, zoals blijkt uit het syntheseverslag 2018 over water en sanitaire voorzieningen, wil de EU op dit gebied meer doen in het kader van haar inspanningen voor ontwikkelingssamenwerking en roept zij alle partners en stakeholders op de noodzakelijke verdere maatregelen te nemen voor de uitvoering van SDG 6 en de daarmee verband houdende streefcijfers, en van de andere watergerelateerde SDG's. Alle stakeholders moeten hun rol vervullen bij het verwezenlijken van de doelstellingen voor geïntegreerd watervoorraadbepaling, ook op grensoverschrijdend niveau. Er is behoefte aan geactualiseerde en betrouwbare indicatoren en data, niet alleen om de vorderingen te monitoren, maar ook ter wille van de verantwoordingsplicht en de transparantie.
18. Vrouwen, meisjes en jongeren spelen een cruciale rol bij het zorgen voor menselijke ontwikkeling en inclusieve en duurzame groei. Met name vrouwen ondervinden verstrekende gevolgen van een gebrekkige toegang tot water en sanitaire voorzieningen; zo moeten zij lange en soms onveilige tochten ondernemen om water te halen of sanitaire voorzieningen te kunnen gebruiken. De Raad bevestigt hoe belangrijk het is om een genderperspectief in de waterdiplomatie te integreren.
19. De EU benadrukt de bijdrage van de circulaire economie aan waterbesparing, onder meer door hergebruik, wijst op de rol van digitale, op technologie gebaseerde en andere innovatieve oplossingen, met name natuurlijke oplossingen, en moedigt de Commissie en de EU-lidstaten ertoe aan onderzoek en partnerschappen inzake innovatie op watergebied te financieren en te stimuleren, met de betrokkenheid van publieke en particuliere stakeholders.
20. Er is een essentieel verband tussen water en klimaatverandering. Adaptatiemededelingen uit hoofde van de Overeenkomst van Parijs bieden de gelegenheid om informatie te verstrekken over uitvoeringsmaatregelen inzake duurzaam en geïntegreerd waterbeheer conform de Overeenkomst van Parijs en de Agenda 2030. De klimaatrapportage 2019 van de secretaris-generaal van de VN zal belangrijk zijn om het besef te vergroten dat meer klimaatmaatregelen nodig zijn, zowel op het vlak van mitigatie als adaptatie.

21. De EU en haar lidstaten zullen bijdragen aan gecoördineerde internationale inspanningen om de meervoudige en transversale dimensies van water op alomvattende wijze aan te pakken. In dit verband is de EU ingenomen met recente besprekingen in de VN-Veiligheidsraad en andere fora waarbij water, klimaat, vrede en veiligheid aan elkaar werden gekoppeld, en moedigt zij de EU-lidstaten aan deze kwesties te blijven integreren in het overleg en de debatten van de Veiligheidsraad en andere fora. Als groot voorstander van werkzaamheden op multilateraal niveau verwelkomt de EU de top van het politiek forum op hoog niveau in 2019 en benadrukt zij het belang van effectieve coördinatie van de VN-werkzaamheden inzake water en sanitaire voorzieningen, met name via UN-Water, teneinde de samenhang te verbeteren, meer kennis te vergaren en de weg te bereiden voor systeembrede strategische besprekingen en een VN-vergadering op hoog niveau over water. Zij is ingenomen met de start van het VN-decennium voor water 2018-2028, waarmee een bijdrage wordt geleverd aan het sneller verwezenlijken van SDG 6 en de andere watergerelateerde doelen van de Agenda 2030.

MEER ACTIE ONDERNEMEN

22. De EU bevestigt dat zij vastbesloten blijft om de wereldwijde uitdagingen in verband met water aan te pakken. Conform de integrale EU-strategie en de nieuwe consensus inzake ontwikkeling erkent de EU dat concrete maatregelen nodig zijn om een gedegen waterbeleid te bevorderen en internationale inspanningen, belangen en strategieën beter te coördineren. De Raad verzoekt de hoge vertegenwoordiger, de Commissie en de lidstaten alle beschikbare instrumenten in te zetten om ervoor te zorgen dat het geïntegreerd waterbeleid en de maatregelen in het kader daarvan gericht zijn op het volledige scala van uitdagingen op politiek, veiligheids-, ontwikkelings-, humanitair en milieugebied.
23. De Raad spoort de hoge vertegenwoordiger, de Commissie en de lidstaten ertoe aan de nodige aandacht te besteden aan het belang van water en sanitaire voorzieningen bij de programmering van toekomstige financiële en technische samenwerking met partnerlanden, onder meer in het raam van het volgende meerjarig financieel kader, waarbij particuliere investeringen en partnerschappen voor waterinfrastructuur en capaciteitsopbouw worden aangemoedigd, teneinde de investeringstekorten op te vangen die niet alleen met publieke financiering kunnen worden aangevuld.